

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Irodalomtudományi Doktori Iskola
Magyar és Összehasonlító Folklorisztika Doktori Program

Mészáros Csaba

*Narratív tudás és társadalmi tőke
két jakutiai faluközösségben*

Ph.D. disszertáció

Tézisek

Budapest, 2010

Problémafelvetés

A dolgozat három kutatási kérdés köré szerveződik, amelyek együttes vizsgálatával kívánok beszámolni két jakutiai (északkelet-szibériai) település, Kúp és Tanda faluközösségének működéséről. E kutatási kérdések közül az első a faluközösségek társadalmi-kulturális sajátosságainak alternatív meghatározását veti fel. A néprajzi/antropológiai szakirodalomban a kutatási helyszínek kontextualizálása hagyományosan a vizsgált közösség földrajzi elhelyezésén és/vagy etnikus sajátosságainak bemutatásán alapul. A Kúpen és Tandában gyűjtött anyagok értelmezése során azonban hamar világossá vált számomra, hogy e települések esetében nagyobb megvilágító ereje lehet annak, ha a közösségek etnikus és életmódbeli (állattenyésztő, halász-vadász, letelepedett stb.) meghatározottsága helyett elsősorban azok központi vagy *peremhelyzetére* összpontosítok. Tehát arra, hogy a vizsgált közösségek milyen pozíciót foglalnak el az oroszországi *hatalmi viszonyok* hálójában, milyen mértékben vehetnek részt a közösségüket szabályozó intézkedések kidolgozásában, végrehajtásában, valamint milyen kérdésekben dönthetnek, intézkedhetnek önállóan. Mind a két kutatót településre egyaránt igaz az a megállapítás, hogy gazdasági és szabályozási szempontból erősen függő, kiszolgáltatott helyzetben vannak. Ezért a helyi társadalmi és gazdasági viszonyokat annak alapján próbálom megérteni, hogy azok kialakításában a marginalizált helyzet milyen szerepet játszott. Az alávetettség és a marginalizáltság kettőssége e közösségek helyzetét az orosz államba való betagozódás óta eltelt csaknem négy évszázadban *folymatosan* jellemezte, ami rányomta bélyegét a termelési viszonyok változására, a társadalmi csoportok formálódására, valamint a közösségi kohézió jellegére.

A második kutatási kérdés arra összpontosít, hogyan lehet bevonni a társadalomtudományokban népszerű és elterjedt *társadalmi tőke* (*social capital*) fogalmát az emberi kapcsolatok kulturális beágyazottságának fokozott figyelmet szentelő néprajzi vizsgálódásba. A társadalmi tőke jelentőségének felvetése Kúp és Tanda esetében a faluközösségek gazdálkodási stratégiáinak és társadalmának elemzésekor kapott jelentőséget. A társadalmi tőke legáltalánosabb meghatározása szerint egy olyan erőforrás, amely az individuumok kapcsolati hálókba való beágyazottsága révén keletkezik, és amelyet ezen individuumok potenciálisan felhasználhatnak céljaik elérésére. A társadalmi tőke felhalmozásának és használatának megértése újszerű megvilágításba helyezheti a társadalmi csoportok és az interperszonális kapcsolatok funkcionálását a peremhelyzetű faluközösségekben. A társadalmi tőke fogalma ugyanis a különféle kapcsolattípusok között nem aszerint tesz különbséget, hogy azok milyen kötélekre (barátságra, rokonságra, együttélésre, munkakapcsolatra) hivatkozva jönnek létre, hanem aszerint, hogy ezek a kapcsolatok milyen mértékben aktiválhatóak, és mire lehet használni őket. Bár a dolgozatban az egyes kulturálisan meghatározott és beágyazott kapcsolattípusok szerint mutatom be a kúpi és tandai társadalmi viszonyokat, ám kérdésem a bemutatás során minden esetben az, hogy milyen társadalmi tőkét kovácsolhatnak e kapcsolatokból a helyiek.

A dolgozat harmadik kutatási kérdése a *verbális kommunikáció társadalmi hatóerőként* való megértését problematizálja. Dolgozatomban amellet igyekeztem érvelni, hogy a faluközösségeken belül olyan kommunikációs rendszerek működnek, amelyek az interperszonális kapcsolatok fenntartásában és a társadalmi csoportok megszilárdításában nagy szerepet kapnak. E kommunikáció hátterében az a lokálisan értelmezhető *narratív tudás* és a hozzá kapcsolódó énikus modell áll, amely a döntéshozatalban és a véleményformálásban hatékony társadalmi hatóerőként irányítja a helyiek döntéseit. A narratív tudás, illetve a verbális kommunikáció vizsgálatával a társadalmi gyakorlatra összpontosító módszerek mellett egy olyan alternatív elemzési lehetőséget kívánok felvázolni, amelyik hatékonyan tudja felhasználni a verbális adatokat a társadalmi jelenségek elemzéséhez.

A dolgozat tárgya és felépítése

A dolgozat a problémafelvetésben megfogalmazott három kulcsfogalom értelmezésére hét fejezetben tesz kísérletet. Az előszót követően a második fejezetben terepmunkám helyszíneit mutatom be. A vizsgált faluközösségeket nem semleges földrajzi térben és etnikus sajátosságaiak szerint helyezem el, hanem az oroszországi hatalmi viszonyok hálójában, illetve saját émikus koordináta-rendszerük, táj- és társzemléletük alapján. Ugyanebben a fejezetben tárgyalom a terepmunka jelenlegi ismeretelméleti problémáit, amellel érvelve, hogy az egyoldalú adatszérés, „gyűjtés” helyett a terepmunka ma már inkább csereviszonyként értelmezhető, ami a néprajzkutató terepi jelenlétének új játékszabályokat ad, valamint a gyűjtött adatok feldolgozásának újszerű forráskritikáját hozza létre.

A hagyományos értelemben vett kutatás- és tudománytörténeti áttekintés helyett a dolgozat harmadik fejezetben Jakutia Oroszországon és Szovjetunióon belüli helyzetének bemutatása révén ismertetem a szahák illetve az evenkik alárendelt szerepének okait és következményeit az orosz államban. Különös tekintettel vagyok e történeti szemlében arra, hogy az állami érdekeket képviselő és az „őslakosokat” leíró tudományos (néprajzi, földrajzi, történeti) vizsgálódások milyen szerepet kaptak az alárendeltségi viszony kialakításában. A Szipéria-kutatás és a helyi közigazgatás egymással összefüggő fejlődésének bemutatása a szahákra és evenkikre vonatkozó sztereotip megállapítások tisztázásához járulhat hozzá. A fejezetben amellel érvelek tehát, hogy a néprajzi leírások felhasználásakor nemcsak azt kell vizsgálni, hogy azok milyen társadalmi formációkat *írtak le*, hanem azt is, hogy azok milyen társadalmi formációk *létrehozásában* kaptak szerepet. E történeti szemle három fő kérdés tárgyalására szorítkozik: az adóztató gazdasági rendszer bevezetésének bemutatására, a földtulajdonviszonyok állami szabályozásának ismertetésére és végül a közigazgatási határok meghúzásából fakadó változások értelmezésére.

A negyedik fejezet a Tanda-folyó völgyének és Kúpnek általános leírását tartalmazza, különös tekintettel a két terület eltérő *gazdasági* adottságaira, valamint azok *közigazgatási* státuszára. E bemutatással azt kívánom alátámasztani, hogy a helyi gazdálkodás sajátos megoldásai, kooperatív formái sokkal inkább a cári közigazgatás örökségének, a szovjet időszak munkaszervezésének, valamint a privatizáció helyi lehetőségeinek különbségeiből fakadnak, mintsem a természeti környezet adta gazdálkodási feltételekből vagy a közösségek etnikus meghatározottságából. A fejezetben részletesen mutatom be a kollektivizálás és a dekollektivizálás menetét a vizsgált közösségekben.

Az ötödik fejezet a *rokoniságot*, a *területi-szomszédsági*, majd a *baráti-együttműködési*, és végül a *patrónus-kliens* viszonyokat mutatja be. Az elsődleges cél a dolgozat megírásakor nem az volt, hogy e viszonyok szerkezetéről, felépítéséről számot adjak, hanem az, hogy rávilágítsak e viszonyok működésére és közösségszintű szerepükre. Éppen ezért az olyan fogalmakat, mint *rokonosság*, *sógorság* vagy *barátság* a fejezetben nem veszem eleve adottnak, hanem azok specifikus küpi és tandai jelentését és működését mutatom be. Az interperszonális kapcsolatok típusait kulturális beágyazottságuknak megfelelően ismertetem, bemutatva azt, hogy a különféle kapcsolattípusok nem törvényszerűen hoznak létre együttműködést a felek között, csupán lehetőséget teremtenek a kooperációra. A rokoni, a területiális és a baráti kapcsolatok fennállását érdemesebb tehát a kooperációra való felszólítás egyfajta hivatkozási alapjának, mintsem együttműködési kötelezettségnek tekinteni. Az együttműködés létrejötté és hatékony működése pedig arról szól, hogy milyen mértékben halmozódik fel és válik hatékony erőforrássá a *társadalmi tőke* egyes személyek kezében Kúpnak és Tandában. A fejezet utolsó részében e viszonyok egyenlőtlenségére irányítom a figyelmet. A rokonok, a barátok vagy a szomszédok közötti kapcsolatok fenntartása során ugyanis a felek nem feltétlenül foglalnak el azonos pozíciót.

Egyikük állandó támogatóvá (patrónussá), a másikuk pedig támogatottá (klienssé) válhat. A patrónus-kliens viszonyok nemcsak két ember viszonylatában, diádikus kapcsolatként jelenhetnek meg, hanem a faluközösségek társadalmában hálózatot alkotva is. Az egyenlőtlen kapcsolatok kialakításában a helyiek tekintélye (és jelleme) közötti különbségek igen fontos szerepet játszanak.

A hatodik fejezet éppen ezért a *leszármazási jellem* fogalmát tárgyalja a Tanda-folyó mentén illetve Küpben. A leszármazás révén megszerzett, tehát az őskóltól megörökölt jellemvonások a faluközösségekben jelentősen befolyásolják az egyes emberek képességeire és cselekedeteire vonatkozó értékítéleteket. A gondolat, hogy az emberek nem csupán *megszerzik*, hanem gyakran *öröklik* is sajátos jellemvonásaikat, adottságaikat, tehetségüket, és hogy ezek az adottságok egyöntetűen jellemezni képesek leszármazási csoportokat ismert jelensége nemcsak a Szibéria-kutatásnak, hanem általában véve is az etnológiai leírásoknak. A leszármazási jellemekről folytatott helyi diskurzusok a két faluközösségben eltérő mértékben és más módon határozzák meg azt, hogy egy-egy embernek milyen hírneve és tekintélye lesz a faluközösségben. Az emberi jellemre vonatkozó értékítéletek tipikusan úgy jelennek meg a *közösségi értékelő beszédben*, hogy azok egy küpi vagy tandai személy jelenbeli tetteit az adott személy felmenőiről ismert történetekkel veti össze. A leszármazási jellemekről szóló diskurzusok nem alkotnak merev osztályozási rendszert, hanem érzékenyen reagálnak a szóban forgó személy társadalmi tőkéjének megnövekedésére, megcsappanására, illetve gazdasági helyzetének változására. A faluközösségeken belül kiemelt szerepű *leszármazási* jellemen kívül a helyi ítéletek szerint az *etnikus* jellem, valamint a *lokális* jellem is öröközhető. A leszármazási jellem tehát nem önmagában, más tényezőktől függetlenül határozza meg az egyének tetteinek értékítését.

A hetedik fejezet a *narratív tudás és a közösségi értékelő beszéd* működéséről számol be. A racionális tudással gyakran szembeállított narratív tudásrendszer ismeretelméleti alapja és érvelési rendszere a szövegek ismeretén és felidőzésén alapul, és nem az oksági viszonyok kimutatásán. A tudás elmélyülése pedig a szövegek ismétléséből és általános elterjedtségéből származik. A mindennapi társalgásba bevont narratívák természetessé és *megszokottá teszik* a közösség értékeire és működésére vonatkozó elgondolásokat és ítéleteket, illetve – mivel a mindennapi társalgás hatóköre kifejezetten helyi jellegű és a kis közösségekhez kötődik (Küphöz és Tandához) – ezek a *narratívák uralják* is a helyi információátadás gyakorlatát. Ezért a társalgásban elhangzó narratívák témái és az azt megszólaltató hangok egyben a *helyi hatalmi és bizalmi viszonyok természetét is reprezentálják*. A beszélők pozícióját meghatározó hatalmi és bizalmi viszonyok adják a valódi kontextusát a társalgásokban megjelenő, egymásra reflektáló, esetenként egymással szembenálló narratíváknak és a kommunikációs helyzetben megfigyelhető konfliktusoknak, érdek- és értékkülönbségeknek. A kommunikációs helyzetekben megfigyelhető konfliktusok, érdek- és értékkülönbségek azonban nem azonosíthatóak a beszélők konfliktusaival. Ellenkezőleg, gyakorlati éppen az figyelhető meg, hogy az egymásnak ellentmondó narratívák megerősítik egymást, kooperálnak és konszolidálják a közösség értékeit. E társalgások közös eleme az, hogy valamilyen *véleményt fejtenek ki* egy jelenlévő vagy éppen távollévő emberről. A narratívákat nemcsak jelentésük szerint, hanem a kommunikációs helyzetekben illokúciós aktusokként is értelmezem, hiszen a narratív tudás megalapozásában a tartalom és a beszédcsелеkmény jellege egyszerre kap szerepet.

A fejezet végén a humoros történetek, a mondák, az írásos család-történetek és a pletyka szerepét értelmezem, abban a folyamatban, ahogy e szövegek – a faluközösségek társadalmi viszonyaira ráépülve – részt vesznek egy-egy ember megítélésének kialakításában. A helyi, kisközösségi autoritásrendszerek – ismert módon – nagymértékben támaszkodnak a jó és rossz hírnév pletykák és híresztelések révén kialakított rendszerére, amely egyben a helyi nyilvánosság egyetlen legitim agóráját képezi ezekben az informális közegekben. A Tanda

mentén valamint Kűpben ezek a narratívák eltérő módon befolyásolják a helyi vezetők tekintélyének minőségét, illetve a vezetők valóságos hatalmát és lehetőségeit a közösségekben.

Következtetések

A 12 hónapos terepmunka adatait, és ezzel összefüggésben Kűp és Tanda faluközösségeinek kulturális és társadalmi jellegzetességeit dolgozatomban a *poszt szocialista jellegű hatalomgyakorlási rendszer periferiáján elhelyezkedő közösségek* sajátjaiként értelmezem. Ebből a szémszögből úgy tűnik, hogy a szovjet időszak reformjai Jakutiában nem egy érintetlen társadalmat alakítottak át, hanem egy újabb állomást jelentettek abban a folyamatban, amelynek során az orosz állam a szibériai közösségek életmódját, társadalmi és gazdasági viszonyait saját érdekeinek megfelelően folyamatosan alakította. A falvak alárendeltsége és peremhelyzete leginkább a termelési viszonyok változásában mutatkozik meg. A kollektivizálás előtti, a cári adóztató gazdasági rendszernek megfelelő termelési mód és társadalmi formációk a kollektivizálás során úgy alakultak át a szovjet rendszer mezőgazdasági üzeméivé, hogy gyakorlatilag *megőrizték* működésük alapvonásait. Igaz ez a peresztrojkát követő dekollektivizálásra is, amely nem megszüntette és aláasta a korábbi termelési formákat, hanem az adott gazdasági környezet feltételeihez igazította azt. Egy körülmény ugyanis végig változatlan maradt a reformok alatt: mégpedig a jakutiai falvak alárendelt szerepe és peremhelyzete.

E két marginális helyzetű közösségben az *informális viszonyok* vizsgálata kiemelt jelentőségű feladat, mivel Kűpben és Tandában nemcsak az állami jelenlét viszonylag gyenge, hanem a helyi civil társadalom sem működőképes. Éppen ezért a helyi hatalmi viszonyokat az interperszonális kapcsolatok olyan sűrű szövődéke tartja fenn, amely egyszerre támaszkodik a rokoni, a területiális és a baráti kapcsolatokra, tehát a társadalmi tőkére. A helyi hatalmi viszonyok Tandában intézményesítettebbek és harmonikusabb viszonyban vannak az állam helyi intézményeivel, amely az interperszonális kapcsolatok hierarchizáltságát eredményezi. Kűpben a jelen állami helyi intézményei kisebb szerepet kapnak az emberi kapcsolatok szervezésében és a közösségbeli viszonyok kevésbé hierarchizáltak. Tandában a támogatói és támogatotti viszonyok állandóbbak és szilárdabbak, mint Kűpben.

A patrónus-kliens viszonyok működésének pontos megértéséhez elengedhetetlen a *társadalmi tőke* helyi szerepének vizsgálata, amely más erőforrások hiányában igen komoly szerepet kap a tandaiak és a küpiek gazdasági stratégiáinak kialakításában. A társadalmi tőke különféle osztályozásai és besorolásai közül a Robert Putnam által javasolt csoporton belüli *kötő* (*bonding*), illetve az eltérő csoportokon keresztül ívelő, *áthidaló* (*bridging*) társadalmi tőke közötti különbségtétel tűnik a két faluközösségben fontosnak. Bár a társadalomtudományi kutatásokban a kötő társadalmi tőkét rendszerint elégtelen társadalmi tőkeként kezelik, amely csak megújítja, sőt, elmélyíti a társadalmi különbségeket, illetve újratermeli a marginalizációt, ám a kötő jellegű társadalmi tőke Kűpben például nem tekinthető olyan negatív társadalmi hatóerőnek, amely a közösség marginalizáltságát újratermeli, hiszen éppen ennek felhasználása vezetett oda, hogy a dekollektivizálás átmeneti időszakának legnehezebb éveiben egy olyan gazdasági erőforrás jelent meg az állami tejjártámogatás elsikkasztása révén, amely Kűpöt az elnéptelenedő *ulus*ban is életben tudta tartani.

A *kötő társadalmi tőke*, vagyis a kizárólagos társadalmi tőke különálló társadalmi identitásokat (szigeteket) hoz létre Kűpben. Ezáltal megőrzi a közösségen *belüli* reciprocitást, kölcsönösséget, valamint megerősíti a szolidaritást, mobilizálhatóságot; ezzel szemben a közösségen kívülieket e kohézióból kizárja. Kűpben a kötő jellegű társadalmi tőke felhalmozása inkább horizontális jellegű kapcsolatok létrejöttének kedvez, amelyek a

szociálisan egyenlő felek között valósulnak meg. A faluban a vertikális jellegű patrónus-kliens viszonyok nem hosszú életűek, hiszen a tekintélyek nem tudnak jelentősen megerősödni a faluközösség összetartó társadalmában.

Tandában ezzel szemben a vertikális jellegű patrónus-kliens viszonyok hálózatának működtetéséhez az áthidaló (*bridging*), vagyis a *bennfoglaló típusú társadalmi tőke* felhalmozása járul hozzá. Ez a típusú társadalmi tőke a közösség nyitottságával jár együtt, amelynek tagjai ily módon a közösségen kívül is igyekeznek szolidaritást létrehozni. Azaz nemcsak a faluközösségben *belül* kell tekintélyt szerezni a helyi vezetőknek, hanem *kifelé* is legitimálni kell pozíciójukat. Ezáltal lesznek ugyanis képesek arra, hogy közbenjárásukkal közvetítsenek a falubeliek és a megyei döntéshozók között. A társadalmi tőke effajta felhalmozása és a patrónus-kliens viszonyok ilyen működése természetesen az információáramlás nyitottságával is együtt jár, amely így a tandai közösségi értékelő beszéd sajátossága.

Nem lehet azonban a társadalmi tőke működését megfelelően értékelni Tandában, ha nem kerül szóba az állam szerepe is annak működése kapcsán. A társadalmi tőke *etatista (statist)*, azaz államtól függő, és *nem-etatista (non-statist)*, vagyis az államtól független típusainak elválasztása fontos szempont Tandában. Ebben a faluközösségben ugyanis nem lehet a társadalmi tőke helyi megjelenését az állam helyi szerveibe való beágyazottságától függetlenül vizsgálni, mivel a gazdasági erőforrások mind az állam kezében vannak. Azt lehet tehát mondani, hogy a patrónus-kliens viszonyok működésének színterei az állami intézmények. Ezen intézményeken belül szerezhetnek tekintélyt a helyiek, és működtethetik patrónus-kliens viszonyaikat. Vagyis a marginalizált jellegű tandai faluközösségben a *mimikri* és a *hibriditás* posztkolonialista szakirodalomból ismert jelenségeire lehet ráismerni, amikor az állami intézményeken *belül* bizonyulnak igazán működőképesnek a helyi társadalmi viszonyok.

Mindkét faluközösségben a patrónus-kliens viszonyok működésének és a társadalmi tőke felhalmozásának alapját a falvakon belül működő *közösségi értékelő beszéd* teremti meg. Küp és Tanda közösségi értékelő beszédeinek eltérése különböző viszonyt alakít ki a narratívák és az öröklött jellemekre vonatkozó helyi tudás megkonstruálása között. Ez együtt jár azzal is, hogy a falubeli kommunikáció eltérő módon jelentkezik társadalmi hatóerőként a közösségbeli emberi kapcsolatok és gazdasági stratégiák kialakításában. A narratíváknak ugyanis nemcsak jelentésük van ezekben a közösségekben, hanem kommunikálásuk révén tekként is értelmezhetőek, amelyek kihatással vannak a baráti, a rokoni és a területiális kapcsolatok működésére.

Ezt a hatást akkor lehet legjobban megragadni, amikor a társadalmi tőke felhalmozása és felhasználása kapcsán az emberi tekintély kérdése merül fel. Az emberi tekintély és az emberi jellem két egymással összefüggő jelenség a vizsgált faluközösségekben. A jó megítélésű embereknek sokkal nagyobb esélyük van arra, hogy vezető szerepet töltsenek be közösségükben, illetve arra is, hogy tekintélyre szert téve a hierarchizált patrónus-kliens viszonyokban magas pozícióba jussanak. Az emberi jellemekről folytatott helyi diskurzusok emiatt részei a közösségi értékelő beszédnek a falvakban. Ez a diskurzus nemcsak a ma a faluban élő emberek cselekedeteinek és jellemének számbavételére támaszkodik, hanem a múltbeli, már elhunyt, korábbi generációkról szóló narratívákra is. Emiatt a felmenők jellemének (és ezáltal a leszármazási csoportokon keresztül öröklődő jellemnek) értékelése legalább olyan fontos szerepet kap abban, hogy milyen megítélésnek örvend valaki Tandában és Küpben, mint az, hogy ő maga mit tesz. Az egyének cselekedeteinek értékelése ugyanis a megöröklött jellemek alapján jön létre, és ugyanazon cselekedet eltérő kommentárokat hív elő különféle családnevi emberek esetében. A két faluközösség jellemöröklésről kialakított modellje némileg eltér egymástól, amelynek oka az, hogy a leszármazási csoportoknak eltérő szerepe volt és van a faluközösségekben. Ez különösen az öröklhető jellem minőségének

dinamikájában figyelhető meg, vagyis abban a jelenségben, ahogyan az egyénnek a patrónus-kliens viszonyokban betöltött helye befolyásolja az ágazat által örökíthető jellem megítélését.

A két faluközösség közösségi értékelő beszédeinek elemzése emellett arra is rávilágít, hogy a narratív és a racionális tudásrendszer nem szembenálló, egymást kizáró rendszerekként segítik az ésszerű döntések meghozatalát. Ellenkezőleg, a helyi narratív tudás (amely egyben narratív legitimitációt is igényel) és a külső legitim tudás *egyszerre* irányítja az egyéneket a döntéshozatalban. A különbség a két közösségen belül inkább e két tudásrendszer felhasználásnak *arányában* mutatkozik.

A témakörben megjelent fontosabb publikációk

Yakut and Evenki Lineages of Uus-Maja Region in East Yakutia. In Platon Alekseevich Slepcev (red.): *Den' Jakutii v Parizhe*. Jakutsk, Ministerstvo Vnesnyh Svyazej, 2006. 26–33.

Az ysyax-ünnep és közege. In Ambrus Vilmos – Schwarcz Gyöngyi (szerk.): *Változó folklór. Tanulmányok Verebélyi Kincső tiszteletére*. Budapest, 2007. 135–147. (*Folcloristica* 10.)

Posztoszocializmus és posztkolonializmus: Szibéria megértésének keretei Európában. *Tabula* X. 2007. (2.) 259–275.

Az ágazati mondáktól a családtörténetekig és a memoárokig. Az írásbeliség elterjedésének hatása a műtszemléletre Jakutiában. In Szemerkenyi Ágnes (szerk.): *Folklor és történelem*. Budapest, Akadémiai, 2007. 44–70.

Discourse Types and Meta-Folklore: The Case of Sakha Prose Narratives. *Studies of Ethnic Literature* Vol. 108. 2008. No. 1. 167–176. (kinai nyelven)

On the Problem of Categorizing Narrative Genres of Sakha Oral Poetry. In Stepan Konstantinovich Kolodesnikov – Susan Hicks (eds.): *Languages as the Means of Cross-cultural Communication in the Global World*. Yaktusk, Yakutsk State University Press, 2008. 107–112.

Az alaa: egy szimbolikus táj Jakutiában. Tradíció és nyilvánosság egy szibériai köztársaságban. *Tabula* XI. 2008. (1–2.) 129–148.

Dairy Food at Contemporary Sakha Yhyakhs. *Etudes Mongoles et Sibirennnes*. Cah. 37–38. 2008. 225–247.

Funny Guy or Village Fool? Social Factors of the Evaluation of Humour and Jokes among Evenkis and Sakhas. *Acta Ethnographica* 54. 2009 (1.) 47–60.

Kinship system or a system of authorities? (The Sakha example). In P. A. Slepcev (red.) *The Study of Turkic Languages at the Turn of the 20th Century*. Yakutsk, IGI, 2010, 124–129.

Nyelvhasználati és gazdasági stratégiák Jakutiában. Vázlat a társadalmi tőke és a közösségi értékelő beszéd kapcsolatáról. In Szemerkenyi Ágnes (szerk.): *Folklor és nyelv*. Budapest: Akadémiai, 2010. 473–499.